

Qələbələrden Qələbələrə...

Reanimasiya otağında yarı əsgər gözlerini açanda başının üstündə ağ xalatlı həkimləri və tibb bacılarını gördü. Ciyərləri yanırıdı, heç su istəməyə də təqəti yox idi. Yaşamaq istəyirdi, yaşamaq istəyirdi ki, yəni dən döyüslərə atılsın. Yaşamaq istəyirdi ki, Azərbaycan əsgərinin gücünü, iradəsini erməni daşnaklarına göstərsin. Həkimlər yaralı nə qə-

İkinci Qarabağ müharibəsinin başlanmasından üç il ötdü

O qəhrəman oğullar illər uzununu gözləmişdi bu savaşı. Bilirdilər ki, ürəyi Vətən sevgisi ilə döyünən bu nərgidlərin qarşısında erməni heç bir qüvvə ilə dayana bilməyəcək.

Sentyabrın 19-da ermənilərin törətdiyi terror nəticəsində altı vətəndaşımız həlak oldu, Azərbaycan tərəfi təxirə salmadan lokal antiterror tədbirlərinə başladı. Qarabağın separatçılardan təmizlənməsi istiqamətində tədbirlər görüldü. Yəni də şəhidlər verdik, düşmən xeyli canlı qüvvə, hərbi texnika itirdi. Prezidentin dediyi kimi, görəsən məsələnin bu yolla həlli kimə lazım idi? Xalq müraciət edən dövlət başçısı deyib: "Mən ümid etmək istəyirəm ki, bizim atdığımız addımlar və antiterror tədbirlərinin nəticələri imkan verəcək ki, nəhayət sülh danışıqları üçün olan, Ermənistan tərəfindən qoyulan, verilən, təklif olunan, necə adlandırırırsınız adlandırın, maneə aradan qalxa bilər. Bu, Cənubi Qafqazda yeni realıq yaradacaq, uzunmüddətli sülh yaradacaq...".

Prezident müraciətini bu sözlərlə bitirib: "...bizə xor baxanlar, torpağımıza göz dikənlər, uğurumuz

Onlar döyüş əmrini çoxdan gözləyirdilər. Əmin idilər ki, bu əmrlə torpaqlarımız işğaldan qurtarılacaq, qələbə qazanılacaq. Və bu əmr 2020-ci il sentyabrın 27-də gəldi Ali Baş Komandanın. Bu, İkinci Qarabağ müharibəsi idi, Azərbaycanın

dər sakitləşdirmək istəsələr də o, ipə-sapa yatmır, dəli bir nəre çəkir:

- Həkim, ölmək istəmirəm, yaşamaq istəyirəm, hələ mənim döyüşüm qabaqdadır! Məni Qarabağ gözləyir, - deyirdi.

Həkimlərdən biri onun qara saçlarını tumarlayaraq təsəlli verirdi: "Sən yaşayacaqsan! Sənin gələcəyin qabaqdadır. Bir də ki, sən əsgərsən, əmri yerinə yetirib döyüşməsən, özü də qəhrəmancasına...".

Keyləşdirici və yuxu gətirən iynələrdən sonra sakitləşib gözlərini yummuş, ağrıları bir qədər unutmuşdu. Xəyalında olub keçənləri canlandırır, şəhid yoldaşlarının intiqamını almaq üçün tez sağalıb cəbhəyə dönəcəyi günü gözləyirdi. O gün isə gəlməyəcəkdi, çünki düşmən mərmisi çiçək arzuları hələ öndə olan, yenidən cəng meydanına atılmaq istəyi ilə alışıb-yanan bu igid əsgərin sağ ayağını yarıdan qoparıb aparmışdı...

Vətən müharibəsi... Bəli, xatırladığımız bu epizod da İkinci Qarabağ müharibəsində yaşanan minlərlə acı səhnədən biridir...

44 gün çəkən torpaq savaşı çoxlarının arzusunu gözündə qoydu, dünən oyuncaq silahlarla "düşmən-düşmən" oynayan oğullar 44 gündə əsl müharibənin odundan-alovundan keçdi, çoxları bir xəyal kimi uçub getdi:

*Eşidin, bu elin şəhid oğluyam,
Şəhid var, deməli, torpaq da vardır.
Zəmidə sünbüllər, süfrədə nemət,
Vətənin başında papaq da vardır,*

- deyib canından oldu: "Qarabağdan xoş müjdələr gələndə, nisgilli analar deyib-güləndə, dava, ölüm sovuşanda, həsrətli qovuşanda, bir yaz səhəri sabah yellərinə dönüb, Qələbə, Zəfər günündə o geniş qapılarımızdan girecəklərinə, gələcəklərinə söz verdilər".

Övladların gözü yolda qaldı, "söz verib ad günlərinə gələ bilməyən ataların" uzaq bir səfərdə olduğunu anladılar cocuqlara. Üç ildir ki, atasız balalar bir acı həqiqəti deməyə gücləri çatmır böyüklərin. Üç ildir ki, boy-boya verən şəhid məzarların başından eşidilən anaların ağısı, naləsi yandırır hər kəsi:

*Yaran sızıldayırımı,
Yarana qurban olum.
Vaxtsız qara geyinən
Yarına qurban olum...*

44 günün hər anı tarix oldu, yadlaşlara yazıldı. O tarixi yazanların xatirələri çözlənir indi hərdən, çünki qazanan Qələbədə payı olanların danışmağa haqqı daha çoxdur.

"İkinci Qarabağ müharibəsi işğala son qoyduğuna, azərbaycanlı gənclərin vətənpərvərliyini, ordu ilə xalqın birliyini yüksəltdiyinə, hərbi qüdrətimizi dünya dövlətlərinin diqqətinə çatdırdığına görə tarixdə daim yaşayacaq", - deyir kapitan İbad Əsədov. "Mən Azərbaycan Ordusunun zabiti olduğum və şanlı tarixin hansısa səhifəsində izim qaldığı üçün qürurluyam". Baş leytenant Nicat Həsənov deyir bu sözləri.

Müharibədən sonra hərbi xidmətə çağırılan əsgərlərə xatirələrini danışan Elvin Məmmədovun da fikirləri maraqlıdır: "İkinci Qarabağ müharibəsi haqqında döyüş təəssüratlarını, ermənilərin illərlə qurub yaratdığı istehkamların necə dağıldığını danışır, bildirirəm ki, Ermənistan işğal dövründə güclü sədlər yaratmışdı. Azərbaycan Ordusu düşmənin bu sədlərini - "Ohanus addını darmadağın etdi. Biz addım-addım irəliləyir, düşmən geri çəkildi. Qələbəyə doğru gedirik, onu da qazandıq".

haqlı, ədalətli müharibəsi. Həm də xalq müharibəsi idi, bu müharibə. Ön cəbhədə oğullar "Hər şey vətən üçün!" - deyib oda-alova atılarda arxa cəbhədəkilər: "Hər şey cəbhə, qələbə üçün!" - deyib çalışdılar, dəstək oldular, ordumuza inandılar.

Əsgər Elçin İbrahimov hərbi xidmətə İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra çağırılıb. Deyir ki, məktəbdə müəllimlərdən, ailədə atalarının əşitdiklərini indi komandirlərinin dedikləri bir qədər də tamamlayır. Biz hərbi xidmətdə həm də İkinci Qarabağ müharibəsinin tarixini öyrənə-öyrənə mətinləşirik. Əsgərlərimiz 2022-ci il sentyabr döyüşlərində də Vətən müharibəsinin ovqatı ilə döyüşdülər, qələbə qazandılar: "2020-ci ilin noyabrında qazanan Zəfər də, ötən ilin sentyabrında qazanan qələbə də təsdiqlədi ki, Azərbaycan Ordusu güclüdür, qüdrətlidir".

...Tarixi Zəfərimizdən üç il keçir. Üç ildir ki, hər şey qələbə üzərində köklənib. Dövlətimiz işğaldan azad olmuş əraziləri bərpa edir, yenidən qurur. Eyni zamanda, 10 noyabr üçtərəfli Bəyanatla üzərinə götürdüyü öhdəlikləri yerinə yetirir. Qarşı tərəf isə təxribatlar törədərək, sülhdən uzaq düşür. Elə 2022-ci ilin 12-14 sentyabr tarixlərində də Azərbaycan Ordusu antiterror əməliyyatları keçirərək düşmənin layiqli cavabını verdi. Ermənistan daha bir tarixi dərs aldı, ancaq bundan da nəticə çıxarmadı. Kor tutduğunu buraxmadığı kimi, onlar da Qarabağdan, Azərbaycan torpaqlarından daha bərk yapışdılar. Nə vaxtsa erməni müəlliflərindən birinin bir yazısını oxumuşdum. O yazırdı ki, "erməni millətinin hər 40-50 ildən bir burnunu gerek yaxşı ovasan ki, ağılı başına gələ". Gəmidə oturub gəmi yumruqla başları əzilsə də, can vermədilər, ölməsi üçün ulduzun çıxmasını gözləyən və son titrəyişlərini edən ilanın quyruğu kimi hələ də tərpenir. Bəlkə erməni tarixçisi, düz deyir, onların canı doğrudan da burnlarında. Hər halda o, öz millətini daha yaxşı tanıyır. Deyəsən, erməninin burnunu omaq da bu payıza qalmışdı...

həzm edə bilməyənlər heç vaxt, heç vaxt unutmasınlar ki, dəmir yumruq yerindədir və hər zaman yerində olacaq! Heç kim bizimlə diktat və ultimatum dilində danışa bilməz! Bunu heç kim unutmasın! Onu da unutmasın ki, Qarabağ Azərbaycandır!".

Bu yerlərdə yenə payızdır, yağışı, çiskini, dumanı ilə gəlib. Bu payız özü ilə daha bir qələbə gətirib bu yerlərə. Daha bir uğurlu döyüş əməliyyatı tarixə yazıldı: "Çünki kriminal xunta rejimi təslim olandan sonra bu gərginlik mənbəyi, bu zəhər yuvası artıq tarixdə qalır...".

Qoy ağır-acılarımız, itkilərimiz bir də olmasın. Analar göz yaş tökəməsin, övlad itkisinin acısını yaşamasın bir daha. O yerlərdə gül-çiçək bitsin, insanlar partlayış, top-tüfəng səsinə yox, çal-çağır səsinə oyansın. Artıq bundan sonra Xocalı da, Xocavənd də, Xankəndi də... zəhər yuvasından cənnətə çevriləcək. Bax, o zaman torpaqlarımızın bütövlüüyü uğrunda şəhid olanların ruhları rahatlıqla gəzəcək o yerlərdə.

**Zümrüd QURBANQIZI,
"Respublika".**